Cordun.

Dacă originea numelui *Bucovina* (*bucovină* = făget) însuşi e în afară de orice controversă (v. în special I. Nistor, *Originea numelui Bucovina*, în rev. „Flacăra" din 24 Ianuarie 1915, p. 102 sqq.[1]), sinonimul său, *Cordun*, nu se bucură încă de acest privilegiu: A. Scriban (în „Arhiva" din Iaşi) şi G. Pascu (în „Archivum Romanicum", VI [1922], p. 220) preferă identificării cu *cordun* = cordon militar (sanitar, grăniceresc) derivarea dintr'un *koroda*, de la *codru* (**codrun*).

Faţă cu acestea, e necesar să trimitem la cele arătate de noi în DR., I, p. 215 şi'n Anuariul Inst. de Ist. Naţ. din Cluj, I, p. 303, n. 2; iar, dacă locurile citate acolo nu sânt deajuns, să adăugim din N. Iorga, *Doc. familiei Callimachi*, II, pasagiul dintr'o scrisoare moldovenească de la 1782, în care se vorbeşte de „Sucĭav[a], în *Cordon*" (p. 204), şi acela, dintr'un raport diplomatic francez din 1795, în care e vorba, expres, de „la surveillance des *officiers du Cordon*" (p. 505): *sapienti sat!*[2].

V. Bogrea.

Originea pol. multan.

Cercetătorii noştri şovăesc în privinţa originii terminului pol. şi ceh pentru „Moldovean", afirmând adesea că el ar reflectă pe rom. *muntean*, „Român din Muntenia, Valah", generalizat, extins şi asupra Moldovenilor (v. Candrea-Densusianu, *Dicţ. et.*, supt *munte*; Arhiva-Iaşi, 1923, p. 374).

Că „Polonii şi Ruşii numesc pe Moldoveni: Valahi (*Volochos*) adecă Italieni, iar pe Valahi: Munteni (*Montanenses*)", spune lămurit Cantemir (*Descriptio Moldaviae*, I, 1); iar documentele slave vorbesc, precum se ştie (v. I. Bogdan, *Doc. lui Ştefan cel Mare*, II, 596), de Moldova, ca de „Voloscaia Zemlia" (cf. *Ţara Românească*), şi de Moldoveni, ca de „Volohove" (pl. lui *Voloşin*[3]).

[1] V. şi numeroasa familie toponimică (*Bucov, Bucovăţ, Bucovel, Bucoveni, Bucovicior, Bucovina*) din Marele Dicţ. Geogr., dar, mai ales, cf. acest pasagiu dintr'o hotarnică mehedinţeană de la 1699, unde, lângă numele originar românesc, apare traducerea slavă: „am pus piatră ... alăturea cu padina *Făgeţelului*, despre *Bocovicior*" (*Arhivele Olteniei*, III [1924], p. 42).

[2] Pentru apelativul românesc însuşi, cf. şi turc. *qordoun*, din fr. *cordon*, „chaîne de montre" (Barbier, II 508).

[3] Cf. şi *moldovlahijskij*, „moldovenesc", faţă de *muntenskĭij*, „muntenesc" (*ibid.*, p. 500).

BDD-A14714 © 1922-1923 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:54:58

Dar aceasta nu prejudecă întru nimic chestiunea derivării etimologice.

Miklosich *(Et. Wb. d. sl. Spr.*, p. 204) explică pe pol. *multanka*, „Rohrpfeife", ca „aus der *Moldau* (*multany*) stammend", şi, că această „moldauische Hirtenflöte" (Brükner), întocmai ca şi pol. *multanki*, „eine Art Säbel" (v. Wędkiewicz, în *Mitteilungen des Rum. Instituts* din Viena, I, p. 265), reflectă pe *moldovan (*moldvan, *moldan, *muldan*), iar nu pe *muntean* (din care, rus. dial. *muntean*, „Gebirgsbewohner", consemnat la Miklosich, *l. c.*), se vădeşte, în chipul cel mai neîndoios, prin corespondentul slovac *moldanky*, „bucium" (citat şi la Şăineanu, *Istoria filologiei române*, p. 220).

Am crezut necesară această punere la punct a unei erori, care nu se mulţămeşte cu meritul de a fi făcut, odinioară, pe răposatul păr. Marian (*Portretul lui Miron Costin*, p. 35), să dăruiască pe Miron Costin „Muntenilor", fiindcă înterpretase ca *Muntean* pe *Multan* din legenda polonă a medaliei comemorative pentru vizita „logofătului Miron din Moldova" *(logofeta Mirona z Multan)* la Cracovia[1].

V. Bogrea

Din sinonimica lui „Drac": Chiorchiojilă.

Între diferite alte nume pentru 'Drac', cele mai multe neatestate aiurea (*Bulicheriu, Cotilici, Desachi, Dodielnicu, Fesache, Găvozditu, Goidilă, Handrea, Hanţu, Hanţiutu, Moflea, Manghina, Polima, Paftaru, Sana*, etc.[2]), pe care le înşiră d. V Moisiu în manuscriptul înnaintat pentru premiul Wright, — manuscript ce mi-a fost comunicat de d. Murgoci şi Kirileanu, — îl găsim şi pe acesta, explicat astfel: „Se crede că dracul e încrucişat şi se uită piezîş, încrucişat, ca un om *chiorhuz, chiorcojat*" (cf. moldoven. *a se închiorchioşà*, pe care Şăineanu, *Dicţ. Univ.*[4], îl scoate din *cocoş!*).

E, fără îndoială, turc. *keur gueuzlu*, „ingrat; surnom du diable" (Barbier de Meynard, II, 657); propriu: „aux yeux borgnes, aveugle" (cf. *ibid.*, II, 166, s. v. *cheïtan*, „diable", unde se explică de ce „les Turcs appellent le diable *kieur*", — cum îl numesc,

[1] Să amintim, cu titlu de curiozitate, şi „etimologia" lui Costin însuşi: *mult* sau *M-Oltean!*

[2] Pentru *naiba*, cf. şi turc. *na-yab* [= naïab!], „introuvable" (Barbier, II, 809). — *Urcoi*, şi 'n „Comoara Satelor", II (1924), 43, rimând cu „drăcoi".

BDD-A14714 © 1922-1923 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:54:58